

Podplukovník ing. Přemek Vorlíček, CSc.

POKRAČOVÁNÍ VE FRONTOVÉ OPERACI PO PŘECHODU NA POUŽITÍ JADERNÝCH ZBRANÍ V PRŮBĚHU OPERACE

Příští možná válka, jestliže by se jí agresivní imperialistické síly odvážily rozpoutat proti socialistickým státům, by nevyhnutelně nabyla charakteru všeobecné jaderné války buď od samého začátku, nebo v jejím průběhu. Je to proto, že její vyhraněně třídní protichůdné cíle by určovaly rozhodně cíle operací a rozhodný způsob jejich vedení.

Obsah a zaměření vojenských strategických koncepcí bloku států NATO i poměr strategických sil mezi USA a SSSR a jeho trvalý vývoj ve prospěch Sovětského svazu vede k závěru, že příští možná válka může být zahájena jak s použitím jaderných zbraní, tak s použitím pouze klasických prostředků ničení. Při tom vycházíme z toho, že na rozhodujících směrech by ozbrojené síly NATO usilovaly vést útočné operace. Útočné operace jak s použitím jaderných zbraní, tak i s použitím pouze klasických prostředků ničení jsou v ozbrojených silách NATO považovány za základní druh operací. Obranné operace na rozhodujících směrech se předpokládají vést pouze v důsledku neúspěchu útočných operací.

V případě neúspěchu operací v omezené konvenční válce je velmi pravděpodobné, že ozbrojené síly NATO přejdou na vedení operací za použití jaderných zbraní. Přechodem na použití jaderných zbraní se budou snažit vybojovat raketovou jadernou a vzdušnou převahu, získat iniciativu a vytvořit podmínky pro přechod do útoku k dosažení rozhodných cílů operací.

Při přechodu na použití jaderných zbraní použijí v prvních jaderných úderech zřejmě obě strany **maxima jaderných náplní**. Výsledek prvních jaderných úderů a schopnost vojsk pokračovat v operaci k dosažení stanovených

cílů bude mít rozhodující význam nejen pro další průběh a výsledek operací, ale i pro průběh a výsledek rozhodujícího, jaderného období války.

Zkušenosti z některých operačních cvičení ukazují, že v práci velitelů a štábů se ne vždy plně odráží význam kvalitativní změny v průběhu operace, ke které dochází přechodem na použití jaderných zbraní. Důležitost zkoumání a hledání nejvhodnějších způsobů řešení této problematiky zdůrazňují Směrnice pro operační přípravu ve výcvikovém roce 1975—76, která stanoví úkol ve větším rozsahu procvičovat vedení operace po přechodu na neomezené použití zbraní hromadného ničení.

Po oboustranných hromadných jaderných úderech dojde ke změnám v bojeschopnosti vojsk vlastních i nepřítele a v průchodnosti terénu v takovém rozsahu, které jsme nemohli brát podrobně v úvahu již při plánování operace, ani konkrétně zhodnotit jejich vliv v období přípravy prvního jaderného úderu.

Vycházíme-li z názorů armád USA a NSR na rozdělení a použití jaderné munice v útočném boji ve všeobecné jaderné válce a bereme-li v úvahu možný počet prostředků jaderného napadení, které mají tyto armády k dispozici při přechodu na použití jaderných zbraní, můžeme předpokládat, že v průběhu prvního dne použijí na objekty v pásmu frontu asi 240—280 jaderných úderů převážně střední, z části i velké mohutnosti.

Tyto jaderné údery mohou probíhat ve dvou až třech hromadných jaderných úderech jako součást jaderného útoku a v rámci jaderné přípravy a podpory útoku pozemních vojsk. Kromě toho v rámci jaderné přípravy a podpory útoku pozemních vojsk může nepřítel vést dalších asi 80 jaderných úderů malé a velmi malé mohutnosti víceúčelovým dělostřelectvem. Za tohoto předpokladu má nepřítel možnost již v průběhu prvního dne vést údery na všechna operační letiště letecké armády frontu, všechny baterie operačně taktických raket, na raketové technické útvary, většinu prvků bojové sestavy vojska protivzdušné obrany, na týlové základny armád i frontu a na všechna místa velení armád i frontu. Při tom může na ničení vševojskových svazků vyčlenit 120—170 jaderných úderů (a to nepočítám údery velmi malé a malé mohutnosti). V takovém případě může způsobit 50—60 % ztrát 7—10 vševojskovým svazkům a asi 30—50 % ztráty dalším 3—4 vševojskovým svazkům. Ztráty u převážné většiny ostatních svazků mohou dosahovat 20—30 %. V rámci frontu tak může více jak polovina vševojskových svazků plně nebo z převážné části ztratit bojeschopnost, rozhodující ztráty může utrpět letectvo a raketové vojsko, vážně může být narušen systém PVO vojsk, velení a materiálně technického zabezpečení.

Vzhledem k prostorovým možnostem použití jaderných zbraní i vzhledem k zámyslu nepřítel zvrátit nepříznivý průběh operace, budou mít zvlášť velké ztráty vojska hlavního úderného uskupení frontu a na směru zamýšleného zasazení útočného uskupení nepřítel.

Ze vševojskových svazků to pak budou zejména svazky ve druhém sledu a v záloze, protože jejich zasazení bude mít rozhodující vliv na způsob dalšího rozvíjení operace.

Ať měl předcházející způsob vedení operace jakýkoli charakter, po oboustranných hromadných jaderných úderech bude **operace pokračovat jako střetné sražení**. Vyplývá to ze snahy obou stran rozvíjet nebo obnovit útočnou operaci. I přes značné ztráty si v rámci operačního svazu na daném operač-

ním směru **část vojsk zachová nebo v krátké době bude moci obnovit bojeschopnost**. Z těchto sil můžeme vytvořit uskupení k zasazení do útoku.

Rozvíjení frontové operace po přechodu na použití jaderných zbraní bude mít všechny typické rysy střetného sražení. Zejména to bude neúplnost zpráv o situaci nepřítele i vlastních vojsk, rychlá změna situace a snaha obou stran o široký, překvapivý a rozhodný manévry.

K vytvoření podmínek pro další rozvíjení operace po oboustranných jaderných úderech bude mít rozhodující význam **předstížení nepřítele v dalších jaderných úderech**, úderech letectva i ostatních palebných prostředků, bezodkladné **využití účinků vlastních jaderných úderů**, **rozvíjení útoku** k dokončení zničení nepřítele a dosažení cíle operace, **obnovení bojeschopnosti** vojsk, včetně obnovení velení a systému a materiálně technického zabezpečení.

Co nejrychlejší **vedení dalších skupinových i jednotlivých jaderných úderů** k ničení zjištěných důležitých a dosud bojeschopných objektů v sestavě nepřítele bude mít rozhodující význam k vytvoření podmínek pro další rozvíjení operace. Budou ničit další nepřátelské prostředky jaderného napadení a uskupení, jejichž vyřazením bude narušena odolnost a celistvost nepřátelské sestavy. Tak snížíme možnosti nepřítele narušit bojeschopnost našich vojsk a vytvoříme slabá místa v sestavě nepřítele, kterých můžeme využít k rozvinutí útoku.

Bez přerušení vedeme **palebné údery** na nepřítele i **klasickými prostředky ničení**. Údery letectva a palebné údery dělostřelectva vedeme na uskupení nepřátelských sil a prostředků v blízkosti čáry dotyku. Tedy na ta uskupení, která nezničily nebo účinně neumlčely jaderné údery. Na tyto prostory nevedeme jaderné údery buď s ohledem na bezpečnost vlastních vojsk, nebo s cílem zachovat průchodnost terénu, nenarušit možnost manévru a tak nesnížit tempo útoku na těchto směrech.

V důsledku narušení bojeschopnosti po nepřátelském prvním jaderném úderu **nebudou mít vojska frontu pravděpodobně možnost pokračovat v útočné činnosti na všech směrech**.

Některé divize budou pokračovat v bojové činnosti bez vážnějšího narušení, některé budou mít možnost pokračovat v útoku za několik hodin, jiné budou donuceny v důsledku velkých ztrát vytvářet smíšené odřady a těmi plnit nutné bezodkladné, avšak s ohledem na sníženou bojeschopnost pouze omezené bojové úkoly. Jiné budeme nuceni přesunout do nových prostorů, odstranit následky použití zbraní hromadného ničení, přeorganizovat a doplnit osobami a technikou.

Po prvním jaderném úderu budou vojska frontu po určitou dobu vést bojovou činnost pouze omezenými silami i podle dříve vydaných bojových úkolů. Takovýto způsob rozvíjení operace však nemusí odpovídat vzniklým podmínkám.

Povinností velitele a štábu frontu i velitelů a štábů armád bude proto v co nejkratší době upřesnit plány operace s ohledem na konkrétní situaci po jaderných úderech.

Bylo by velkým zjednodušením předpokládat rozvíjení operace v podstatě na stejných směrech, na kterých vojska frontu rozvíjela útok před přechodem na použití jaderných zbraní.

Na těchto směrech bude zřejmě soustředěno použití maxima jaderných zbraní a vznikne tak na nich největší počet prostorů boření, závalů a požárů.

Proto bude třeba upřesnit směry pro rozvíjení útoku a v některých případech přenést směry úderů. To bude zřejmě nutné i vzhledem k rozdílným podmínkám, které určují volbu směru úderu v operaci s použitím pouze klasičtých prostředků ničení a v operaci s použitím jaderných zbraní.

Jestliže v operaci bez použití jaderných zbraní je způsob ničení nepřítele založen především na využití nejslabších míst v sestavě nepřítele, v operaci za použití jaderných zbraní záleží základní způsob ničení nepřítele ve vedení jaderných úderů a útoku vojsk k dokončení zničení hlavních, nejsilnějších nepřátelských uskupení.

Při přechodu na použití jaderných zbraní v průběhu operace bude zpravidla hlavní uskupení nepřítele v dotyku s vojsky frontu a v bližší operační hloubce. Je to proto, že nepřítel se bude snažit přisunutím a zasazením operačních záloh využít účinků hromadného jaderného úderu. V takovém případě budou zřejmě nejúčelnějším způsobem ničení nepřítele jaderné údery a údery letectva spolu s údery do boků a týlu hlavního uskupení nepřítele s dalším rozvíjením útoku do hloubky na nejkratších směrech. Výjimkou budou pravděpodobně čelní roztínající údery. Takový manévř volíme zřejmě pouze tehdy, jestliže byly hlavnímu uskupení nepřítele způsobeny ztráty ještě v hloubce, před zasazením a svazky frontu na směru proti hlavnímu uskupení nepřítele si zachovaly bojeschopnost i po nepřátelských hromadných jaderných úderech.

Další rozvíjení útočné operace bude vždy vyžadovat **vytvoření silných úderných uskupení** k rychlému využití účinků jaderných úderů.

Vytvoření úderného uskupení k rozvíjení útočné operace frontu po hromadném jaderném úderu bude složité. Bude zřejmě **spojeno se změnami ve složení armád** prvního sledu i druhého sledu frontu. K vytvoření úderného uskupení bude nutné organizovat přesun těch svazků, sil a prostředků, které si uchovaly bojeschopnost. K tomu bude nutné přisunout nejen svazky z hloubky a často z velké vzdálenosti, ale také přeskupit bojeschopné svazky podél fronty, z pasívních směrů. Bude proto docházet k předávání a převzetí většího počtu vševojskových svazků, svazků a útvarů druhů vojsk i útvarů a prostředků zdravotnického a materiálně technického zabezpečení.

Potřeba vytvořit silná úderná uskupení k rozvíjení operace po přechodu na vedení operace za použití jaderných zbraní při narušení bojeschopnosti vojsk po jaderných úderech si vyžádá **zasazení většiny bojeschopných svazků. Operační sestava** frontu i armád bude proto zpravidla členěna **do jednoho sledu**. Vševojsková záloha a druhé sledy budou vytvářeny postupně tak, jak bude obnovována bojeschopnost svazků po nepřátelských jaderných úderech. anebo jak bude možné předat do sestavy frontu a armád nové svazky přisunuté z hloubky.

Rozhodující význam pro další vedení útočné operace bude mít schopnost včas a organizovaně zasadit volné, bojeschopné svazky. Z tohoto hlediska bude **určujícím prvkem zámyslu velitele frontu možnost zasazení druhého sledu frontu**.

Zabezpečení zasazení druhého sledu nebo svazků vševojskové zálohy frontu a usměrnění bojové činnosti vojsk prvosledových armád k vytvoření podmínek pro zasazení druhého sledu nebo svazků vševojskové zálohy frontu bude značně složité a bude klást značné nároky na organizační schopnosti.

K všestrannému **zabezpečení zasazení druhého sledu** frontu v těchto podmínkách bude třeba **soustředit značně více sil a prostředků** než v podmínkách

vedení operace bez použití jaderných zbraní. Vedle sil a prostředků průzkumu všeho druhu, prostředků k plnění úkolů ochrany proti zbraním hromadného ničení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení to budou zejména síly a prostředky ženijního a v některých případech i silničního vojska. Budou zabezpečovat překonávání zničených úseků komunikací, prostorů závalů, zničeného terénu a plynulý přesun druhého sledu na čáru zasazení, rozmístění prvků sestavy a míst velení při zasazení a vysoké tempo rozvíjení útoku po zasazení.

Zámyslu velitele frontu pro zasazení druhého sledu, časovým a prostorovým možností jeho zasazení musíme podříditi i způsob plnění úkolů vojsky prvosledových armád. V duchu tohoto svého zámyslu je velitel frontu povinen ovlivnit a usměrnit způsob rozvíjení útoku vojsky prvosledových armád a zejména usměrnit, ovlivnit a sladit způsob použití svazků druhého sledu a záloh prvosledových armád. Jen tak může dosáhnout toho, aby úderná uskupení pro další rozvíjení operace byla vytvořena rychlým a jednoduchým manévrem bez složitého přeskupování vojsk.

Povinností velitele frontu je v duchu svého zámyslu pro další vedení operace ovlivnit rozhodování velitelů armád v tom smyslu, že určí zda a které bojeschopné svazky mohou použít k nahrazení prvosledových svazků, které ztratily bojeschopnost po nepřátelských jaderných úderech, a k dalšímu rozvíjení útoku. Na směrech, na kterých z jakýchkoli důvodů nebude možné nebo účelné pokračovat v rozhodném útoku, bude účelné, aby po nezbytnou dobu aktivní i když omezenou bojovou činnost vedly smíšené odřady, vytvořené z jednotek, které si po nepřátelských jaderných úderech uchovaly bojeschopnost.

Při tom není vyloučeno, že **na některých směrech přejde část sil frontu do obrany.** Bude to často účelné především na směru, na němž nepřítel zasadil nebo připravuje zasadit přísunuté operační zálohy a kde vlastní vojska utrpěla největší ztráty. Přechem do obrany mohou vojska na tomto směru **vytvářet podmínky pro zabezpečení zasazení úderného uskupení frontu** k rozvíjení operace. Obranou na těchto směrech **ušetříme část bojeschopných sil,** které můžeme začlenit do sestavy nově vytvářeného úderného uskupení frontu. Obranou na takovém směru můžeme způsobit nepříteli ztráty a získat čas k přísunu dalších svazků (které si obnovily bojeschopnost, nebo se přesunují z hloubky), a k vytvoření podmínek pro přechod do útoku i na tomto směru.

Závěrem chci zdůraznit, že po prvním jaderném úderu nesmí v žádném případě dojít k přerušení bojové činnosti vojsk a k přestávce ve vedení útočné operace frontu. Pokračování frontové útočné operace po oboustranných prvních jaderných úderech bude vyžadovat řešit velmi široký okruh složitých otázek a úkolů. Tyto úkoly bude třeba organizovat a plnit v krátkých časových lhůtách. To vyžaduje ohromné úsilí od všech velitelských stupňů. Úspěchu dosáhne pouze ten, kdo operativněji a v kratší době obnoví bojeschopnost vojsk, dříve skuteční opakovaný jaderný úder a bude si rozhodně počínat ihned po jaderném úderu.